

LA SOBIRANIA A LA UNIÓ EUROPEA

Celia Andrés Pérez
Curs: 2017/2018
Grup: 2n de Batxillerat
Tutor: Alexandre Ibars

Índex:

1. Introducció	1
2. El concepte de sobirania	2
2.1 La constitució de la primera societat	5
2.2 Contracte social	7
3. Llista d'abreviatures de la UE.....	10
4. Història de la Unió Europea	11
5. Marc institucional	15
5.1 Institucions	15
5.2 Òrgans consultius	20
5.3 Altres	20
6. Naturalitat jurídica de la Unió Europea	21
7. Funcions de la Unió Europea	24
7.1 Funcions en l'àmbit econòmic	24
7.2 Funcions en l'àmbit social	25
7.3 Funcions en l'àmbit polític	26
8. Competències de la Unió Europea	27
9. Exempcions de la Unió Europea	31
9.1 Espai Schengen	31
9.2 Espai de llibertat, seguretat i justícia	34
9.3 Unió econòmica i monetària	35
9.4 Carta dels drets fonamentals	37
10. Reunió amb una documentalista.....	38
11. Conclusions	39
12. Bibliografia	41
12.1 Llibres.....	41
12.2 Revistes o diaris.....	41
12.3 Diccionaris i enciclopèdies.....	41
12.4 Documents jurídics.....	42
12.5 Documents d'investigació	42
12.6 Pàgines web.....	43

Agraïments:

Quan vaig començar a fer aquest treball no m'imaginava que acabaria sent un projecte de creixement personal. He passat per moments molt durs fins a concloure el treball aquí present i durant aquests mesos he tingut l'oportunitat de conèixer a persones excepcionals i de viure amb elles aquesta experiència.

Vull donar-li les gràcies en primer lloc a la Soukaina, antiga alumna de l'institut Laia l'Arquera que ha estat per mi un gran referent. M'ha demostrat que amb força i bones intencions es pot tirar endavant qualsevol projecte. També li vull donar les gràcies al meu professor de filosofia, en Toni Novelles qui m'ha atès en un dels moments més crítics del treball.

No em puc oblidar de donar-li les gràcies a la Conxi Muñoz, documentalista de la Unió Europea, que em va rebre amb els braços oberts. Ha estat tot un plaer parlar amb algú com tu! Gràcies als pares que sempre hi són perquè sense ells res hauria estat possible. Gràcies de tot cor per fer-me ser qui sóc. Creixeu cada dia amb mi i espero que sempre sigui així.

Per últim vull donar-li les gràcies al meu tutor de recerca, l'Alexandre Ibars. Gràcies per haver acceptat el treball, per haver-li dedicat hores d'oci i de lleure. Per haver estat tant a l'estiu com al nadal pendent del correu i atent per il·lustrar-me sempre que fos necessari.

Gràcies.

Abstract:

Before I started my project I could not imagine how important it would be for me. Since I was young I have been interested in law and also in politics, so when I choose the topic for the thesis I suggested something related with European Union. My teacher accepted my decision and I started my investigation on soveringhty. Many people were surprised by my decision but I took it as a personal challenge.

During these months I have been searching information, reading diffent theories and also learning how to find information on treaties, protocols and law. Also I did my practise on UAB (universidad autónoma de Barcelona) where I met with an european's representitive.

To write up the investigation I used different materials. First I consulted expressions and definitions in dictionaries and encyclopaedias and then I compared my results with thesis related to mine. To specify the law I also added articles of TUE and TFUE. And finally I corrected mistakes with my work's teacher.

There are not close conclussions because the aim of the project was to able to understand information about soveringhty and European Union. I am proud of my results and I have matured and learnt along these months. I hope I could continue my investigation to improve my knowledge and my abilities.

1. Introducció:

D'ençà que era petita m'he interessat en el dret – permeteu que parli aquí en primera persona – i ja fa uns anys que la política va irrompre a la meva vida. Es podria dir que el Treball de Recerca ha estat tota una experiència en l'àmbit personal perquè amb l'ajuda del meu tutor he pogut dedicar-me a investigar un tema que m'apassiona: la sobirania.

L'objectiu d'aquest treball és analitzar la sobirania que cedeixen els estats membres a la Unió Europea. Per aconseguir dur a terme aquest propòsit, és necessari investigar i aclarir el significat del mot.

Investigar sobre la sobirania ha estat complicat. En primer lloc, perquè s'obre tot un nou món en l'àmbit polític. He intentat llegir algunes de les teories més rellevants i he procurat consultar informació fiable per aconseguir un resultat aclaridor i comprensible.

El treball presenta una estructura dividida en tres parts. La primera se centra en l'essència del terme sobirania i en algunes de les teories més destacades de sociòlegs, politòlegs i juristes.

La segona i tercera part constitueixen el nucli de la investigació. Primerament es fa la vista enrere per contextualitzar la constitució de la UE i a continuació es tracten qüestions com les institucions de la unió, les funcions de què disposa i les exempcions més destacables. Tots aquests factors estan estretament relacionats amb la sobirania, ja que sense una cessió per part dels estats membres seria impossible que la Unió intervingués en aquests aspectes. D'aquesta manera al tercer bloc del treball es desenvolpen els principis que estableixen la cessió de sobirania dels estats membres a les institucions europees.

Durant els últims anys la sobirania ha estat un tema present a les nostres vides, doncs el Brexit i els moviments independentistes han estat a l'ordre del dia. Un tema amb tant de pes a les nostres vides i tan inusual en la història m'ha fet interessar-me, investigar i treballar intensament per comprendre una miqueta millor com és la societat on vivim.

2.El concepte de sobirania

Sobirania és un concepte abstracte i complex que s'ha interpretat de maneres molt diverses segons les diferents societats i el moment. Vaig voler començar el meu estudi seguint el model d'alguns filòsofs clàssics: intentar desxifrar el significat últim del mot.

Per conèixer el que aquest concepte significa vaig començar consultant les obres que recullen els significats de les paraules: els diccionaris. En vaig consultar diversos i de diferents països. Posteriorment, vaig continuar la recerca en altres fonts més especialitzades i vaig cercar els orígens del mot mitjançant la seva etimologia.

La paraula sobirania prové de l'expressió llatina "superanus" composta per l'arrel *super*, per sobre o superior, i l'arrel *anus* que significa procedència o pertinença. No obstant això, no hi va haver una primera definició del terme fins que el S.XVI Jean Bodin es va referir a ella com el poder perpetu i absolut de la república. Amb el pas del temps és possible que aquesta primera definició no coincideixi amb l'accepció actual del terme. Per actualitzar la definició consultarem diferents diccionaris de diferents llengües – totes elles oficials dels països membres de la UE.

El diccionari de la *Real Acadèmia Espanyola* ofereix tres accepcions; tant la primera com la tercera fan referència a qualitats característiques d'un individu però no s'adeqüen a les necessitats del treball. En canvi, la segona definició s'adapta millor i la defineix del següent mode.

«*Poder político supremo que corresponde a un Estado independiente.*»¹

El *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC) defineix el mot com a «Qualitat del poder polític d'un estat o d'un organisme que no és sotmès a cap altre poder».

Les consultes realitzades al diccionari anglès *Cambridge* i als francesos *Larousse* i *Petit Robert* coincideixen en la utilització d'alguns termes, com es pot apreciar a continuació.

«*The power of a country to control its own government.*»²

¹Diccionari de la Real Acadèmia Espanyola. Traducció al català: «Poder polític suprem que correspon a un estat independent.»

²Cambridge Dictionary. Traducció al català: «El poder d'un estat per controlar el seu propi govern»

«Pouvoir suprême reconnu à l'État, qui implique l'exclusivité de sa compétence sur le territoire national (souveraineté interne) et son indépendance absolue dans l'ordre international où il n'est limité que par ses propres engagements (souveraineté externe).»³

«Le principe abstrait d'autorité suprême dans le corps politique»⁴

Totes cinc definicions expressen la idea de l'existència d'un estat. L'estat és el conjunt d'institucions polítiques que organitzen la vida d'un territori i està compost per tres elements; un element humà, la societat, un element físic, el territori i un element jurídic-polític, el poder.

L'element humà el componen els membres d'una societat. De vegades entre els habitants d'un mateix territori sorgeix un sentiment de pertinença, que es manifesta amb vocació política, és a dir, amb la intenció de constituir un estat propi. No obstant això, els estats no sempre tenen com a base un poble homogeni. Per això els països poden ser resultat de l'agrupació de diverses nacions.

El segon element essencial és el territori, l'espai on s'apliquen les normes jurídiques d'un estat. D'aquesta manera l'estat ha de ser independent per tal d'evitar que cap altra institució aliena pugui interferir en les seves decisions.

L'estat ha de disposar també de poder. El poder és la capacitat de fer-se obeir per qui intervé en les relacions socials i es pot exercir mitjançant la força, l'autoritat o la influència.

La sobirania s'expressa a la Constitució Espanyola com la norma jurídica suprema a la qual se subordinen totes les altres. A l'apartat dos de l'article 1 de la constitució Espanyola s'estableix el següent:

«La soberanía nacional reside en el pueblo español del que enmanan los poderes del estado.»⁵

³Dictionnaire Larousse. Traducció al català: «el poder suprem d'un estat que implica la seva jurisdicció a territori nacional (sobirania nacional) i la seva absoluta independència a territori internacional limitat pels seus propis compromisos (sobirania externa).»

⁴Le Petit Robert: «principi abstracte d'autoritat suprema en una ens política»

⁵ Punt 2 de l'article número 1 de la Constitució Espanyola de 1978

Aquest article determina que el poble és qui cedeix el seu poder (sobirania individual) a l'estat (sobirania nacional)⁶ perquè aquest promogui el bé comú i aconseguixi una estabilitat ⁷ política, social i econòmica.

Max Weber, sociòleg i polític alemany, va elaborar una teoria [que](#) es basava en aquest principi. El govern de l'estat havia de legitimar el poder i per tant argumentar les raons per les quals els membres de la societat havien d'obeir-lo. En les democràcies actuals s'utilitza el mètode racional-legal per legitimar el poder, basat en la llei com a expressió de la voluntat social manifestada democràticament. [Tanmateix](#), al llarg de la història s'han emprat altres mètodes com el tradicional, basat en l'herència o el carismàtic, condicionat per èpoques de crisi i/o altres conflictes. En qualsevol dels tres casos la sobirania resideix en els ciutadans els quals dipositen aquest poder voluntària o involuntàriament al govern d'un estat.

La relació entre els ciutadans, els polítics i l'estat és un dels pilars fonamentals per entendre la sobirania. La repercussió de les accions realitzades pels polítics que governen un estat s'estenen per tot el territori i afecten els seus habitants. Molts sociòlegs i polítics han investigat al voltant d'aquest fenomen i per això al treball s'inclouen algunes de les explicacions més conegudes i acceptades. Per una banda es fa referència a l'assaig *Sàpiens* de Yuval Noah Harari i a continuació s'exposa la teoria del Contracte Social de Thomas Hobbes.

⁶ Aquesta reflexió va estar condicionada per la reunió amb el professor de filosofia Toni Novelles.

⁷ L'estat, de l'expressió llatina *statu quo*, és un constructe estable que promou equilibri entre els elements que el componen.

2.1 La constitució de la primera societat

En quin moment van cedir els individus els seus drets a un govern? Per poder respondre aquesta qüestió fonamental cal esmentar la constitució de la primera societat.

Cap al 10.000 a.C es va produir una revolució agrària que va condicionar moltes de les activitats que es realitzaven en aquell moment. La revolució va posar fi a les comunitats nòmades que vivien de la caça i la recol·lecta i va afavorir la constitució de les primeres societats. Els primers grups de persones que es van establir a poblats permanents ho van fer ocupant grans extensions de territori on van construir cases, van delimitar camps i van començar cultivar els seus propis aliments. El risc a perdre-ho tot va fer que sorgissin responsables encarregats de garantir la seguretat. Aquests representants van imposar polítiques organitzatives, van afavorir el desenvolupament artístic i van imposar la guerra a altres societats amb l'objectiu d'ocupar encara més territori.

Quan es van donar les condicions necessàries per a la fundació de les primeres ciutats, la gent es va inventar relats sobre grans deus i pàtries per proporcionar els vincles socials necessaris. Arran d'això van establir-se xarxes de cooperació, no sempre voluntàries i encara menys igualitàries, entre els membres de la societat.

Una de les xarxes de cooperació més conegudes va ser el Codi Hammurabi. Aquest document va ser redactat el 1.776 a.C a l'imperi mesopotàmic, probablement el més gran del moment. Es tracta d'una col·lecció de lleis i decisions judicials que tenien l'objectiu de presentar al rei Hammurabi com un model de rei just, servir com a base per un sistema legal més uniforme i ensenyar a les generacions futures què és la justícia i com actua un rei just. El codi va continuar copiant-se molt temps després que el rei morís i el seu imperi s'enfonsés.

El text comença dient:

*« Els deus Anu, Enil i Marduk van designar el rei Hammurabi perquè la justícia prevalgués a la terra, per abolir les persones malvades, per impedir que els forts oprimissin els dèbils. »*⁸

A continuació es desenvolupen tres-centes sentències que tenen presents jerarquies en relació al sexe i a la classe social. Es considerava que respectant aquestes posicions s'aconseguirien majors beneficis i riqueses per a la ciutat. Però en realitat totes aquestes estructures són ordres imaginaris creats pels éssers humans amb l'objectiu de garantir als membres de la societat protecció i seguretat. Per això es desenvolupen lleis i normes d'obligat compliment que regulen el comportament dels individus. Tanmateix s'intenta fer creure que aquests drets són naturals, inherents als individus, tot i que en realitat simplement són mecanismes per controlar i afavorir el correcte funcionament de la societat.

De la següent manera s'aconsegueix que els homes respectin la regulació establerta, creguin en la seva aplicació i defensin la seva perpetuació.

*“el cristianisme no hauria durat 2.000 anys si la majoria dels bisbes i sacerdots no haguessin cregut en Crist. La democràcia nord-americana no hauria durat 250 anys sense que la majoria de presidents i congressistes no haguessin cregut en els drets fonamentals. El sistema econòmic europeu no hauria durat ni un sol dia si gran part dels accionistes i banquers o haguessin cregut en el capitalisme.”*⁹

Més endavant, cap el S.V a.C Grècia va protagonitzar un dels canvis més importants en la història del pensament: els grans déus, els herois i els mites van cedir protagonisme davant de la raó humana. Les ciutats-estat o polis gregues van ser precursors de noves idees, van ser el bressol de la filosofia, van desenvolupar noves formes d'organització... la influència de Grècia en la cultura occidental ha perdurat fins a l'actualitat.

⁸ NOAH HARARI, Y. *Sapiens*. Ed. Debate 2015

⁹ NOAH HARARI, Y. *Sapiens*. Ed. Debate 2015

2.2. El contracte social

«Ha estat demostrat que l'home neix amb un dret a la llibertat perfecta i al gaudi il·limitat de tots els drets i privilegis de la llei natural, igual com qualsevol altre home o comunitat del món, i té, per naturalesa, no sols el poder per a defensar la seva propietat –és a dir, la seva vida, la seva llibertat i els seus béns– dels ultratges i atemptats d'altres homes, sinó també de judicar i castigar les infraccions d'aquesta llei que els altres cometin en el grau que consideri que el delicte mereix, àdhuc amb la mort si l'atrocitat del crim, al seu parer, ho requereix.»¹⁰

La teoria de Hobbes estableix que un hipotètic primer estat els individus gaudien per naturalesa d'una sèrie de drets – el dret a la vida, el dret a la propietat i el dret a la llibertat –. En el seu conjunt, aquests drets es coneixen com a “physis” o drets naturals.

En cas que es violés algun d'aquests drets, l'individu disposava de la capacitat de castigar l'atemptat en grau que considerés oportú, esdevenint ell mateix jutge de les seves causes. Però les sancions imposades no sempre s'adequaven al delicte comès, i per raons diverses l'individu podia esdevenir parcial.

En aquest cas – s'explica al Contracte Social – la solució proposada va ser la constitució d'una societat i per consegüent la formació d'un govern encarregat de protegir i garantir els drets i les llibertats dels ciutadans a través de lleis convencionals o altrament conegudes amb el nom de “nomos”.

El poder per elaborar aquestes lleis convencionals – poder legislatiu – el mecanisme que permet la seva aplicació – poder executiu – i els principis que garanteixen el seu compliment – poder judicial – recauen sobre l'estat.

Ara bé, aquesta teoria elaborada Thomas Hobbes el 1651 va ser modificada per Jean Jacques Rousseau i per John Locke cap a la segona meitat del S.XVIII d.C, període en què es va dur a terme una de les revolucions més importants pel que fa a la matèria de sobirania.

La lluita per aconseguir una divisió de poders es va manifestar contrària als governs absolutistes presents a França – i a la resta d'Europa – des de la caiguda del feudalisme.

¹⁰ LOCKE, J. *Assaig sobre el Govern Civil*

Arran d'aquesta lluita i donant resposta al govern plantejat al Contracte Social, John Locke i Thomas Hobbes van elaborar dos models contraoposats; el liberalista i l'individualista respectivament.

Pel que fa al model liberalista proposava que el pacte entre els titulars de la sobirania - els individus - i el dipositari o dipositaris del poder fos provisional donant lloc a formes de govern democràtiques. Per altra banda Thomas Hobbes defensava un pacte incondicional entre ciutadans i sobirà, el qual recollís tots els poders en la seva persona i mantingués en peu els governs autoritaris.

En l'actualitat els models de govern – és a dir, la persona o grup de persones sobre les quals recau el poder – i l'extensió de sobirania en major o menor grau, obre un ampli ventall de possibilitats a l'hora d'estructurar un estat i fins i tot un conjunt d'estats.

El Contracte Social és, al cap i a la fi, la teoria per excel·lència que manifesta el pas de la sobirania originària – el poder recau en l'individu – a la sobirania nacional – el poder se cedeix a un govern –.

La sobirania sembla haver estat present des de la constitució de la primera societat, però no va ser definida fins al S.XVI per Jean Bodin. El filòsof francès va definir el concepte per primer cop amb l'objectiu de donar suport als reis de França i facilitar la caiguda del sistema feudal. No obstant això la proximitat entre els termes sobirà i monarca va provocar que s'associessin erròniament i que encara en l'actualitat es doni aquesta confusió.

«La sobirania és el poder absolut i perpetu de la República[...] La soberanía no és limitada, ni en poder, ni en responsabilitat, ni en temps[...]és necessari que els qui siguin sobirans no estiguin de cap forma sotmesos a l'imperi d'altre i puguin donar la llei als súbids i anular o enmedar les lleis inútils[...] »¹¹

Si es compara la definició original de Jean Bodin amb la cercada al *Diccionari de la Real Acadèmia Espanyola*, el contingut del terme es manté. De la següent manera es conserva el principi del poder suprem i per consegüent la plena

¹¹BODIN.J *Els sis llibres de la República*

facultat dels governants de prendre decisions sense la intervenció de cap altre estat o organització aliena.

Jean Bodin utilitza el concepte República per referir-se al conjunt de famílies, a la «res pública», del llatí, a la cosa pública. Així doncs, la República de Jean Bodin és quelcom comú per a les famílies habitants d'un mateix territori i no s'ha de confondre el seu significat amb la possible forma de govern d'avui dia.

Per altra banda Jean Bodin va aconseguir l'equilibri entre monarques, noblesa, església, burgesia i classe treballadora després de la Pau de Westfalia, aconseguint el desenvolupament dels estats-nació i establint un marc jurídic entre aquests. Així que es pot considerar la sobirania com a mecanisme a través del qual se sustenta l'estat i el conjunt de lleis nacionals i internacionals. Aquest constructe va aconseguir unificar territoris on aviat va sorgir un sentiment d'identitat, un sentiment vinculat a la sobirania, un sentiment nacional.

3. La unió europea

3.1 Història de la Unió Europea

Fins a la segona meitat del segle passat el funcionament de l'estat i la vida política es basaven generalment en les constitucions i legislacions nacionals. No obstant això, hi va haver dues raons fonamentals que van impulsar la creació d'un nou ordenament europeu: la Segona Guerra Mundial i la decadència econòmica i política del vell continent.

Durant la postguerra es van posar en funcionament un seguit d'organitzacions: la OCDE¹², la OTAN, el Consell d'Europa i la Unió Europea. Tenint en compte els objectius de totes quatre organitzacions, s'han classificat en tres grups.

1. Les organitzacions euroatlàntiques:

Les organitzacions euroatlàntiques van sorgir de l'aliança entre els Estats Units d'Amèrica i Europa. Per això en acabar la Segona Guerra Mundial es va constituir la primera organització.

L'Organització Europea de Cooperació Econòmica (OECE) va ser fundada el 1948 quan el ministre nord-americà d'assumptes exteriors, George Marshall, va proposar als països europeus la unificació i reconstrucció de l'economia. Per aconseguir la liberalització del comerç internacional va elaborar el *Pla de Marshall*, l'aplicació del qual va aconseguir una ràpida i efectiva reconstrucció de la devastadora Europa Occidental.

L'any 1960 amb l'ingrés del Canadà es va fomentar l'economia del tercer món, fet que va provocar que la OECE esdevingués OCDE (Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmic).

Poc després d'aquest pacte es va crear l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN), un pacte militar entre Europa, els Estats Units i Canadà. En un primer moment es va dissenyar amb l'objectiu de crear un cinturó de seguretat global per mitigar la influència soviètica i més endavant per reforçar la cooperació en matèria de defensa i seguretat es va fundar la Unió Europea Occidental (EUO). Cal destacar que amb el temps la majoria de les seves funcions es van

¹² Llista d'abreviatures a l'annex

anar cedint a altres institucions internacionals i per aquesta raó l'EUO es va dissoldre el passat 2011.

2. El Consell d'Europa i l'OSCE

Al segon grup i pertanyen organitzacions europees que disposen d'una estructura que permet la participació a un major nombre d'estats.

En primer lloc hi ha el Consell d'Europa, format avui dia per quaranta-set estats membres. Dins els seus estatuts no es menciona la cessió de sobirania nacional, de manera que cada estat pot vetar l'adopció de resolucions. Així doncs, es tracta d'un òrgan de cooperació internacional. Un dels convenis més coneguts que ha elaborat ha estat el Conveni Europeu per a la protecció dels Drets Humans i les llibertats fonamentals (CEDH).

En segon lloc, també hi pertany l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE). El seu objectiu és fomentar mesures perquè entre els estats europeus regni un clima de confiança. Ha elaborat una xarxa de seguretat que permet la resolució de possibles conflictes per mitjà de mètodes pacífics.

3. La Unió Europea

El tercer grup d'organitzacions europees està format per la Unió Europea. La diferència respecte als altres grups és que en aquest cas els estats membres si renuncien a part de la seva sobirania nacional. Per consegüent, es tracta d'una organització supranacional. En el seu exercici de competències, la Unió Europea pot adoptar actes jurídics que siguin d'obligat compliment pels estats membres.

El primer pas per constituir aquesta organització el va donar Robert Schuman, antic ministre francès d'assumptes exteriors. El 1950 va presentar el pla que havia elaborat juntament amb Jean Monet, qui més endavant seria considerat un dels pares de la Unió Europea. L'objectiu manifestat era el d'unificar la indústria europea del carbó i l'acer. Aquest propòsit es va fer realitat amb el tractat que determinava la creació de la Comunitat Europea del Carbó i l'acer (CECA) que va entrar en vigor l'any 1952. Els sis estats fundadors van estar Països Baixos, Luxemburg, Bèlgica, França, la República Federal d'Alemanya i Itàlia.

Cinc anys després, el 1957, es va redactar el Tractat de Roma el qual determinava també la creació de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i la Comunitat Europea d'Energia Atòmica (CEEa).

La fundació de la Unió Europea (UE) no es va fer efectiva fins a la inauguració del Tractat de Maastricht que es va signar el 1992. Aquest tractat conté l'acta fundacional de la UE, que combina noves polítiques i formes de cooperació comunes. Per consegüent, la UE es va constituir gràcies a tres pilars fonamentals; les comunitats europees (CECA, CEE i CEEa), la cooperació dels estats membres en àmbits de política exterior i seguretat comuna i la cooperació també en àmbits de defensa i assumptes interns.

El 1999 es van redactar els tractats d'Amsterdam i Niça, l'objectiu dels quals era conservar la capacitat d'actuació de la UE de cara a la incorporació de nous estats membres. Ambdós tractats implicaven reformes institucionals que van provocar un clima d'inestabilitat. Per apaivagar la situació l'any 2001 es va configurar la *Declaració sobre el futur de la Unió Europea*. En aquesta declaració la UE es comprometia a ser més democràtica, transparent i eficaç i a la vegada obria les portes a la creació d'una constitució. Aquesta darrera proposta no va tenir èxit. Durant el procés de ratificació, tant a França com a Països Baixos, es va rebutjar l'aprovació de la Constitució de manera que la proposta no va tirar endavant.

L'any 2007 es va elaborar un tractat de reforma que introduïa els tractats ja vigents; el de Maastricht, el d'Amsterdam i el de Niça. Aquest nou tractat va ser anomenat Tractat de Lisboa i a banda de les modificacions bàsiques per potenciar l'actuació de la UE, també va reforçar la legitimitat i l'eficàcia de l'entitat. Aquest nou tractat va entrar en vigor el 2009 i suposa la fusió de la Unió Europea i la Comunitat Europea per formar una única unió: la Unió Europea. Tanmateix el dret de la Unió continua estant determinat pels següents tres tractats:

- El Tractat de la Unió Europea (TUE)
- El Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE)
- El Tractat consultiu de la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (CEEa)

Tant el TUE com el TFUE tenen el mateix valor jurídic i cap dels dos disposa de caràcter constitucional formal.

En l'actualitat la Unió Europea està composta per vint-i-vuit estats membres. En primer lloc els sis estats fundadors: Països Baixos, Luxemburg, Bèlgica, França, Alemanya (ampliada un cop va caure el mur de Berlín) i Itàlia. El 1973 es van adherir a la comunitat Dinamarca, Irlanda i Regne Unit. Durant la denominada ampliació cap al sud es van incorporar Grècia el 1981 i Espanya i Portugal el 1986. L'un de gener del 1995 es va produir l'annexió d'Àustria, Finlàndia i Suècia, mentre que a Noruega fracassava per segon cop el referèndum celebrat per tal d'entrar a la Unió. Ja el 2004 van ingressar els països bàltics – d'Estònia, Letònia Lituània – els països d'Europa central – Txèquia i Hongria – i els països d'Europa de l'est – Polònia, Eslovènia i Eslovàquia – així com les dues illes mediterrànies de Malta i Xipre. Tres anys després, el 2007, van entrar Bulgària i Romania i finalment el 2013 es va incorporar Croàcia.

En l'actualitat es preveu la sortida del Regne Unit després de la celebració del Brexit que va obtenir un resultat del 51'9% favorable per abandonar la Unió Europea. Després de 17 mesos de negociació s'ha acordat pel 29 de març del 2019 la sortida del Regne Unit, sempre que es compleixin els pactes acordats. Segons l'article 50 del TUE qualsevol estat membre podrà decidir la retirada de la Unió:

Artículo 50

1. Todo Estado miembro podrá decidir, de conformidad con sus normas constitucionales, retirarse de la Unión.

2. El Estado miembro que decida retirarse notificará su intención al Consejo Europeo. A la luz de las orientaciones del Consejo Europeo, la Unión negociará y celebrará con ese Estado un acuerdo que establecerá la forma de su retirada, teniendo en cuenta el marco de sus relaciones futuras con la Unión [...]»¹³

Mentrestant es mantenen negociacions d'adhesió amb Turquia (des del 2005) i Sèrbia i Montenegro (des del 2014). També són països candidats l'antiga República de Iugoslàvia, Macedònia i Albània encara que també es planteja l'entrada tant de Bòsnia i Hercegovina com de Kosovo.

¹³Punts 1 i 2 de l'article número 50 del Tractat de la Unió Europea

3.2. Marc institucional

La Unió Europea disposa d'un sistema d'institucions que li permet donar un nou impuls a la integració europea, fixar nous objectius, així com establir un dret vinculant a tots els estats membres en els àmbits que són de la seva competència.

*Artículo 13*¹⁴

1. La Unión dispone de un marco institucional que tiene como finalidad promover sus valores, perseguir sus objetivos, defender sus intereses, los de sus ciudadanos y los de los Estados miembros, así como garantizar la coherencia, eficacia y continuidad de sus políticas y acciones.

Las instituciones de la Unión son:

- El Parlamento Europeo,*
- El Consejo Europeo,*
- El Consejo,*
- La Comisión Europea (denominada en lo sucesivo «Comisión»),*
- El Tribunal de Justicia de la Unión Europea,*
- El Banco Central Europeo,*
- El Tribunal de Cuentas.*

3.2.1 Institucions

Parlament Europeu:

El parlament europeu representa els ciutadans/es de la Unió Europea. La institució té origen en la unificació de la CECA, la CEA i la CEEA en una única assemblea. Està composta per 751 eurodiputats els quals són escollits mitjançant un sistema electoral anomenat *acta electoral*. Per a les eleccions els països membres han de respectar les regles democràtiques bàsiques:

- Sufragi universal i directe
- Sufragi secret i lliure
- Edat mínima a divuit anys¹⁵
- Igualtat entre homes i dones
- Mandat de cinc anys

¹⁴Apartat 1 de l'article número 13 del Tractat de la Unió Europea

¹⁵De divuit anys a tots els estats membres a excepció d'Àustria on l'edat mínima per votar se situa a partir dels setze anys

- Incompatibilitat ¹⁶
- Data de les eleccions

El parlament europeu desenvolupa tres funcions principals. En primer lloc, disposa de competències legislatives i de fet ha esdevingut coolegislador europeu juntament amb el Consell. En segon lloc, s'encarrega de les competències pressupostàries i per últim, ostenta competències de supervisió. La seu del parlament es troba a la ciutat francesa d'Estrasburg, on es realitzen les dotze sessions plenàries de periodicitat mensual. Per altra banda, en cas que sigui necessari celebrar sessions addicionals, aquestes tindran lloc a la ciutat belga de Brussel·les.

Consell europeu:

El Consell europeu representa el màxim nivell de cooperació política entre els països de la UE. Està compost pels caps d'estat o de govern dels estats membres així com hi participen el president del Consell Europeu, el de Comissió Europea i l'alt representant de la Unió pels assumptes d'exterior i política de seguretat.

El Consell Europeu no exerceix cap mena de funció legislativa. La seva funció principal consisteix a definir cap a on estaran orientades les polítiques d'actuació de la Unió Europea. Els membres del Consell europeu es reuneixen quatre cops a l'any a la seu situada a la ciutat belga de Brussel·les. Es poden celebrar més reunions si el president, actualment Donald Tusk, les convoca en situacions urgents.

Consell de la Unió Europea:

Al Consell de la Unió Europea estan representats els governs dels estats membres. Aquests envien un representant que acostuma a ser el ministre o secretari d'estat responsable del tema que s'està previst tractar. Exclusivament el Consell de ministres d'assumptes exteriors disposa d'un president permanent, l'alt representant per a la política de seguretat de la Unió Europea.

¹⁶ La incompatibilitat suposa que els eurodiputats del Parlament Europeu no puguin ostentar a la vegada altres funcions.

No obstant això, les nou composicions restants estan presidides pel ministre corresponent del país que en aquell moment ostenti la presidència al Parlament Europeu. En termes genèrics les funcions que desenvolupa el Consell són les cinc següents:

- Legislar conjuntament amb el Parlament Europeu a partir de les propostes de la Comissió Europea
- Coordinar les polítiques econòmiques dels estats membres
- Establir el projecte pressupostari europeu
- Organitzar la celebració d'acords entre la unió i tercers països o organitzacions internacionals
- Impulsar la política exterior i de seguretat comuna de la UE

A les deliberacions del Consell s'equilibren els interessos dels estats membres amb els de la Unió i encara que els representants dels governs exposin els interessos dels seus respectius països es veuen obligats a atendre al mateix temps els objectius i les necessitats de la UE en el seu conjunt.

Comissió Europea

La comissió europea està composta per vint-i-vuit membres o comissaris – un per cada estat membre. Aquesta institució actua sota la direcció d'un president que disposa de la competència directiva i organitzativa. Per això és l'encarregat d'estructurar i distribuir els membres. Sota la direcció d'un vicepresident, els comissaris formen equips o carteres que desenvolupen projectes orientats en un àmbit de treball. Cal destacar que la cartera d'assumptes exteriors està presidida per l'alt representant per als assumptes exteriors i política de seguretat.

Les carteres són les següents:

- Assumptes exteriors
- Assumptes generals
- Assumptes econòmics i financers
- Assumptes d'interior i justícia
- Ocupació, política social, sanitat i consumidors
- Transport, telecomunicacions i energia
- Agricultura i pesca

- Medi ambient
- Educació, joventut, cultura i esport

La Comissió és el motor de la política de la UE, ja que és l'encarregada de presentar les propostes al Consell i al Parlament per legislar. Aquesta funció es coneix com a <dret d'iniciativa>. Aquestes dues institucions i inclús també els ciutadans europeus tenen la possibilitat d'instar a la Comissió a fer propostes. A la vegada, la Comissió és també un òrgan executiu perquè s'encarrega d'administrar i aplicar les disposicions de la Unió. A banda, la Comissió també és la "guardiana" del dret de la Unió Europea, ja que s'encarrega del control sobre el compliment i la correcta aplicació del dret. I per últim és la representant dels interessos de la unió gràcies al seu caràcter neutral.

Tribunal de justícia de la Unió Europea

Artículo 19

1. El Tribunal de Justicia de la Unión Europea comprenderá el Tribunal de Justicia, el Tribunal General y los tribunales especializados. Garantizará el respeto del Derecho en la interpretación y aplicación de los Tratados.

*Los Estados miembros establecerán las vías de recurso necesarias para garantizar la tutela judicial efectiva en los ámbitos cubiertos por el Derecho de la Unión. [...]*¹⁷

Per tal d'evitar que els tribunals nacionals dels diferents estats membres interpretin i apliquin de manera diferent les normes comunes de la UE, es va crear un Tribunal de Justícia, el qual continua avui dia sent l'òrgan jurisdiccional de la UE.

Les competències jurisdiccionals s'exerceixen a dos nivells:

- Tribunal de Justícia:
Està compost per un jutge de cada estat membre i onze advocats generals. La seva funció és resoldre les qüestions prejudicials plantejades pels tribunals nacionals, certs recursos d'anul·lació i recursos de cassació.

¹⁷Apartat 1 de l'article número 19 del Tractat de la Unió Europea

- Tribunal General:

Està compost per dos jutges de cada estat membre ¹⁸.

S'encarrega de resoldre els recursos d'anul·lació que interposen particulars, empreses, i en alguns casos governs nacionals.

La seu de tots dos tribunals es troba a Luxemburg.

Banc Central Europeu:

El Banc Central Europeu (BCE) és el responsable de l'estabilitat de la moneda europea, l'euro, com també ho és de controlar la massa monetària. El BCE i els bancs centrals nacionals dels estats membres operen sota l'estructura comuna del Sistema Europeu de Bancs Centrals (SEBC), el qual defineix i executa la política monetària de la Unió. El BCE disposa de la facultat exclusiva d'autoritzar l'emissió de bitllets i monedes.

Tribunal de Comptes Europeu:

El Tribunal de Comptes Europeu està compost per vint-i-vuit membres en correspondència als vint-i-vuit estats. La seva funció principal és examinar la legalitat i regularitat dels ingressos i despeses que efectua la UE. Per això al final de cada exercici, corresponent a un període anual, elabora un informe que es publica al diari oficial de UE. Aquesta publicació permet als ciutadans de la UE guiar-se sobre la situació econòmica de la UE i per consegüent exerceix influència sobre l'opinió pública.

¹⁸Fins el 2019 el Tribunal General estava compost per 47 jutges. A partir de 2019 passarà a estar format per dos jutges de cada estat membre.

3.2.2 Òrgans consultius

La Unió Europea a banda de l'estructura institucional disposa d'uns organismes creats per assistir al Parlament, al Consell i a la Comissió. Aquests dos òrgans són:

- El comitè econòmic i social europeu:

El comitè econòmic i social europeu té com a missió que els diferents sectors de la vida social i econòmica estiguin representats institucionalment. Els representants que reben el càrrec de consellers estan dividits en tres grups; els empresaris, els treballadors i els representants de societat civil.

El comitè ha de ser consultat en determinats casos durant el procediment legislatiu <consulta obligatòria>. Així mateix, també pot emetre dictàmens per iniciativa pròpia <consulta facultativa> els quals seran d'especial interès per a les institucions oficials.

- Comitè de les regions:

Al tractat de Maastricht es va crear el comitè de les regions perquè actués conjuntament amb el comitè econòmic i social europeu. Aquest comitè està compost per 350 membres representants de les ens regionals i locals dels estats membres. De la mateixa manera que el Comitè econòmic i social europeu, es realitzen <consultes obligatòries> encara que també pot emetre <consultes facultatives>. La seu de tots dos organismes es troba a la ciutat belga de Brussel·les.

3.2.3 Altres:

El Banc Europeu d'Inversions (BEI) és una entitat de crèdit de titularitat conjunta entre els diferents estats membres de la Unió. Aquesta ens està destinada al desenvolupament equilibrat i estable de la UE. Per això concedeix préstecs i garanties a tots els sectors econòmics així com als projectes d'interès comú per a la UE.

3.3 Naturalitat jurídica de la Unió Europea

Gairebé totes les societats disposen d'acords que regulen les relacions dels membres de la societat, fixen objectius comuns i s'estableixen regles de joc d'obligat compliment. Així doncs els estats s'organitzen segons dos principis: el dret i la democràcia. La Unió Europea no disposa de constitució, projecte que va fracassar l'any 2001, però si es regeix per dos fonaments: un de jurídic i un de democràtic.

La naturalesa jurídica de la Unió Europea es desprèn de dues sentències fonamentals del Tribunal de Justícia de la CEE durant els anys 1963 i 1964. Encara que tenien per objecte la CEE d'aquell moment, continuen sent vàlides per a la UE en la seva forma actual.

- Van Gend & Loos

L'empresa neerlandesa de transports Van Gend & Loos va interposar un recurs davant el tribunal dels Països Baixos per haver cobrat un aranzel superior a l'habitual en la importació d'un producte químic procedent d'Alemanya. L'empresa considerava que s'havia realitzat una infracció de l'article 12 del tractat de la CEE.

Article 12

*Les États membre s'abstiennent d'introduire entre eux de nouveaux droits de douane à l'importation et à l'exportation ou taxes d'effet équivalent, et d'augmenter ceux qu'ils appliquent dans leurs relations commerciales mutuelles.*¹⁹

Aquest article prohibia als estats membres de la CEE introduir nous drets de duanes i/o augmentar els ja establerts. El Tribunal de Justícia va aprofitar el litigi per establir algunes consideracions pel que fa a la naturalesa jurídica de la CEE.

«Considerando que el objetivo del Tratado CEE, que es el de establecer un mercado común cuyo funcionamiento afecta directamente a los justiciables de la Comunidad, implica que dicho Tratado constituye algo más que un Acuerdo, que sólo crea obligaciones recíprocas entre los Estados contratantes; que esta concepción está confirmada por el Preámbulo del Tratado, que, además de a los Gobiernos, se refiere a los pueblos, y lo hace, de forma más concreta, mediante la creación de órganos en los que se institucionalizan poderes soberanos cuyo ejercicio afecta tanto a los Estados miembros como a sus ciudadanos [...]por esas razones, ha de llegarse a la conclusión de que la Comunidad constituye un nuevo ordenamiento jurídico de Derecho internacional, a favor del cual los Estados miembros han limitado su soberanía, si bien en un ámbito restringido, y cuyos sujetos son, no sólo los Estados miembros, sino también sus nacionales.»²⁰

¹⁹ Article 12 del Tractat de la CEE. Traducció al català: Els Estats membres s'abstenen d'introduir nous drets de duanes en la importació i d'augmentar els que s'apliquen en les seves relacions comercials mútues.

²⁰SENTÈNCIA DE 5.2.1963 — ASUMPTE 26/62 corresponent al cas Van Gend & Loos

- Assumpte Costa/ENEL

El 1962 Itàlia es va nacionalitzar la producció i el subministrament d'electricitat i es van transferir les instal·lacions de les companyes elèctriques a l'empresa ENEL. Costa, un accionista de la societat anònima de l'empresa Edison Volta, va considerar que havia estat privat dels seus dividends i es va negar a pagar un rebut de llum. Al judici el senyor Costa va al·legar que la llei de nacionalització violava una sèrie de disposicions del Tractat de la CEE, corresponents als articles 37, 93, 95 i 102.

Artículo 37

Los Estados miembros condicionan progresivamente los monopolios nacionales presentando un carácter comercial, de tal manera que para que la expiración del periodo de transición sea segura, a las condiciones de aprovisionamiento y de destapados, la exclusión de toda discriminación entre los nacionales de los Estados miembros.²¹

A la sentència del judici el Tribunal de Justícia va exposar el següent en relació al caràcter jurídic de la CEE.

«Considerando que, a diferencia de los Tratados internacionales ordinarios, el Tratado de la CEE creó un ordenamiento jurídico propio, integrado en el sistema jurídico de los Estados miembros desde la entrada en vigor del Tratado, y que vincula a sus órganos jurisdiccionales [...] éstos han limitado su soberanía, aunque en materias específicas, y han creado así un cuerpo normativo aplicable a sus nacionales y a sí mismos.»²²

A través d'aquestes dues sentències fonamentals, el Tribunal de Justícia va determinar un conjunt de característiques pròpies de la naturalesa jurídica de la UE, que es poden resumir en els cinc punts següents:

- Estructura internacional que garanteix els interessos de la Unió Europea
- Transferència de competències a les institucions de la Unió Europea
- Establiment d'un ordenament jurídic propi, independent als ordenaments jurídics dels estats membres
- Aplicació directa i uniforme del dret de la Unió als estats membres.
- Primacia del dret de la Unió Europea que garanteix que no pugui ser derogat ni modificat per la legislació nacional dels estats membres

²¹ Article 27 del Tractat de la CEE

²²SENTÈNCIA DE 15.7.1964 —ASUMPTE 6/64 corresponent al cas COSTA/ENEL

3.4. Funcions de la Unió Europea

Els estats membres de la Unió Europea han renunciat a part de la seva sobirania nacional en favor de la UE i això és un fet molt excepcional, ja que aquest fenomen no havia tingut lloc en cap altra institució anterior. Així doncs es tracta d'una organització supranacional que no disposa de competències universals sinó de competències determinades a assolir els objectius establerts als Tractats. Per consegüent, la UE tampoc disposa de la facultat de dotar-se de noves competències sinó que aquestes estan determinades pels estats membres i limitades pels acords i les decisions establertes. La Unió Europea disposa de funcions en l'àmbit econòmic, social i polític.

3.4.1 Funcions en l'àmbit econòmic

La Unió Europea disposa de competències econòmiques enfocades a la creació d'un mercat comú. En l'actualitat la UE garanteix als estats membres la unificació dels mercats nacionals i la possibilitat d'oferir i vendre tota mena de mercaderies i serveis en les mateixes condicions que a un mercat interior. Per aconseguir aquest objectiu es va crear l'espai Schengen, una comunitat interestatal en la qual els estats que en formen part suprimeixen els controls de les seves fronteres interiors i estableixen un règim de lliure circulació tant per mercaderies i serveis com per persones. Com es veurà al pròxim apartat del treball existeixen exempcions per part de dos països de la Unió Europea.

El mercat interior es veu emparat per la unió econòmica i monetària europea. No obstant això, la UE no pretén desenvolupar una política econòmica europea sinó que la seva tasca consisteix a coordinar les polítiques econòmiques nacionals perquè les decisions dels estats membres no tinguin repercussions negatives en el funcionament del mercat interior.

Pel que fa a la política monetària l'any 2002 es va implantar per primer cop una moneda única als països membres de la UE; l'euro. Aquesta primera Zona euro estava composta pels següents països: Països Baixos, Luxemburg, Bèlgica, França, Alemanya, Itàlia, Àustria, Espanya, Portugal, Irlanda i Finlàndia. Amb la posterior ampliació de la UE durant la primera dècada del S.XXI s'han anat incorporant nous estats a la Zona Euro i en l'actualitat aquesta està composta per dinou estats membres.

En un principi la resta d'estats que formen part de la UE estan obligats a introduir l'euro tan aviat com reuneixin els criteris establerts. No obstant això, hi ha països membres de la UE que queden exemptes d'introduir l'euro.

A banda la UE també disposa de funcions en una sèrie d'àmbits polítics econòmics. D'entre aquests cal destacar la política estructural i de cohesió, la política comercial, les polítiques agrícola i pesquera, la de transport, la del consumidor, la mediambiental, la de salut i l'energètica. Més endavant les polítiques competencials de la UE (econòmiques, socials i polítiques) es classificaran en funció del grau d'intervenció de la UE respecte als estats.

3.4.2 Funcions en l'àmbit social

En l'àmbit de política social, la UE ha de potenciar el desenvolupament del mercat interior i per consegüent posar en funcionament una sèrie de mecanismes que afavoreixin l'homogeneïtat de les condicions laborals als diferents estats membres. Un d'aquests mecanismes és l'estratègia europea d'ocupació, la qual promou la qualificació, la formació i la flexibilitat dels treballadors. No obstant això, desenvolupa altres mecanismes orientats a aconseguir que la integració econòmica no només afavoreixi a la població activa sinó al conjunt dels ciutadans membres de la unió. Algunes de les polítiques en l'àmbit social són l'educació, la formació professional, la joventut, l'esport, la cultura i el turisme.

3.4.3 Funcions en l'àmbit polític

S'han atribuït a la UE funcions en relació a la ciutadania, la cooperació judicial en matèria penal i la política exterior i de seguretat comuna.

Amb la creació de la ciutadania s'han consolidat els drets dels ciutadans membres:

*Artículo 20*²³

1. Se crea una ciudadanía de la Unión. Será ciudadano de la Unión toda persona que ostente la nacionalidad de un Estado miembro. La ciudadanía de la Unión se añade a la ciudadanía nacional sin sustituirla.

2. Los ciudadanos de la Unión son titulares de los derechos y están sujetos a los deberes establecidos en los Tratados. Tienen, entre otras cosas, el derecho:

a) de circular y residir libremente en el territorio de los Estados miembros;

²³Article 20 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea

b) de sufragio activo y pasivo en las elecciones al Parlamento Europeo y en las elecciones municipales del Estado miembro en el que residan, en las mismas condiciones que los nacionales de dicho Estado;

c) de acogerse, en el territorio de un tercer país en el que no esté representado el Estado miembro del que sean nacionales, a la protección de las autoridades diplomáticas y consulares de cualquier Estado miembro en las mismas condiciones que los nacionales de dicho Estado;

d) de formular peticiones al Parlamento Europeo, de recurrir al Defensor del Pueblo Europeo, así como de dirigirse a las instituciones y a los órganos consultivos de la Unión en una de las lenguas de los Tratados y de recibir una contestación en esa misma lengua.

En l'àmbit de cooperació judicial en matèria penal la UE desenvolupa tasques d'interès comú europeu. L'any 2003 es va posar en marxa un dels avenços més significatius; la creació de l'Eurojust. Aquesta agència s'encarrega de promoure la col·laboració entre els estats membres per tal de dur a terme una investigació i persecució penal dels delictes més greus comesos dins les fronteres dels estats membres.

La política exterior i de seguretat comuna de la UE es caracteritza per certes limitacions per part del Parlament i de la Comissió en la presa de decisions. Els seus màxims representants són el president del Consell i l'Alt representant de la Unió Europea per assumptes exteriors i política de seguretat. En el marc d'aquesta competència la UE acta conjuntament amb els estats membres amb l'objectiu de mantenir la independència de la Unió i enfortir la seguretat.

Tanmateix, la UE no disposa d'un exèrcit permanent sinó que són els mateixos estats els que posen al servei de la Unió els exèrcits i les forces nacionals de seguretat per a qüestions militars, prevenció de conflictes, restabliment de la pau, desarmament i ajuda humanitària.

Així doncs, la UE desenvolupa un paper molt important pel que fa a la garantia de la seguretat. En aquest àmbit competencial també es produeix una exempció en aquest cas protagonitzada per Dinamarca.

3.5. Competències de la Unió Europea

El principi subjacent de la Unió Europea és que les seves institucions no poden decidir per si mateixes sobre les seves bases jurídiques i competències que ostenten. Per consegüent s'aplica el principi d'atribució que estableix que la UE

actua dins els límits de les competències atribuïdes pels estats membres de manera que els mateixos estats tinguin control sobre la cessió d'aquestes.

L'article 2 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea estableix una classificació de les competències en funció del grau d'intervenció de la Unió i els estats membres:

Artículo 2

1. Cuando los Tratados atribuyan a la Unión una competencia exclusiva en un ámbito determinado, sólo la Unión podrá legislar y adoptar actos jurídicamente vinculantes [...]

2. Cuando los Tratados atribuyan a la Unión una competencia compartida con los Estados miembros en un ámbito determinado, la Unión y los Estados miembros podrán legislar y adoptar actos jurídicamente vinculantes en dicho ámbito. Los Estados miembros ejercerán su competencia en la medida en que la Unión no haya ejercido la suya [...] o haya decidido dejar de ejercerla.

5. En determinados ámbitos [...] la Unión dispondrá de competencia para llevar a cabo acciones con el fin de apoyar, coordinar o complementar la acción de los Estados miembros, sin por ello sustituir la competencia de éstos en dichos ámbitos.

Los actos jurídicamente vinculantes de la Unión [...] relativas a esos ámbitos no podrán conllevar armonización alguna de las disposiciones legales y reglamentarias de los Estados miembros ²⁴

La qüestió de com delimitar les atribucions de la UE s'efectua sobre la base de les tres categories de competències establertes a l'article anterior.

- Competències exclusives:

En els següents àmbits només la Unió Europea podrà legislar i adoptar actes jurídicament vinculants.

- Unió duanera (funció econòmica)
- Política monetària dels estats membres la moneda dels quals és l'euro (competència econòmica)
- Política comercial comú (competència econòmica)
- Establiment de les normes sobre competències necessàries pel funcionament del mercat interior (funció econòmica)
- Conservació dels recursos biològics i marins dins la política pesquera comuna (funció econòmica)
- Celebració dels acords internacionals (competència política)

²⁴Apartats número 1, 2 i 5 de l'article 2 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea

- Competències compartides:

En els següents àmbits l'actuació de la UE aporta un valor afegit a l'acció dels estats membres. Per això disposa del dret preferent a exercir la competència. No obstant això, en cas que la UE hagi optat per no exercir la seva competència, els estats membres l'exerciran de nou:

- Espai de seguretat, llibertat i justícia (competència econòmica)
- Mercat interior (competència econòmica)
- Cohesió econòmica, social i territorial (competència econòmica)
- Protecció dels consumidors (competència econòmica)
- Investigació i desenvolupament tecnològic (competència econòmica)
- Xarxes transeuropees (competència econòmica)
- Transport (competència econòmica)
- Energia (competència econòmica)
- Medi ambient (competència econòmica)
- Agricultura i pesca, amb l'exclusió de la conservació dels recursos biològics marins (competència econòmica)
- Assumptes de seguretat en matèria de salut pública (competència econòmica)
- Cohesió econòmica social i territorial (competència social)
- Cooperació pel desenvolupament de l'ajut humanitari (competència social)

- Competències de suport:

La UE ha de limitar-se a coordinar o complementar l'acció dels estats membres, ja que en cap cas li està permès harmonitzar les legislacions nacionals en els àmbits següents. Per consegüent els estats membres conserven la responsabilitat jurídica i disposen d'un ampli marc d'actuació.

- Indústria (competència econòmica)
- Protecció i millora de la salut humana (competència econòmica)
- Cooperació administrativa (competència política)
- Educació (competència social)
- Joventut (competència social)
- Esport i formació professional (competència social)
- Protecció civil (competència social)
- Cultura (competència social)
- Turisme (competència social)

En l'exercici de les seves competències, la Unió està sotmesa al principi de subsidiarietat que en correspondència a l'article 5.3 del TUE, estableix que la UE ha d'abstenir-se d'intervenir en cas que la sola actuació dels estats membres sigui suficient per aconseguir els objectius preestablerts. Per altra banda, si es demostra necessària la intervenció de les institucions europees, s'haurà de seguir el principi de proporcionalitat, el qual regula l'exercici de les competències per evitar que es cometin excessos per part de la Unió.

Actualment el compliment d'ambdós principis pot ser controlat pels parlaments nacionals dels estats membres. Per dur a terme aquest control s'ha implantat un mecanisme el qual ofereix un termini de vuit setmanes als parlaments perquè en cas que es consideri innecessària la intervenció de la Unió es pugui elaborar un dictamen motivador per frenar l'actuació. Si s'emet el document, s'inicia un tràmit per comprovar els incentius de la intervenció europea.

3.6 Exempcions

Determinats països de la Unió Europea compten amb el que es coneixen com a «exempcions», que és una manera de garantir que quan un país no desitgi sumar-se als altres en un àmbit particular de la política de la UE pugui quedar-se al marge.

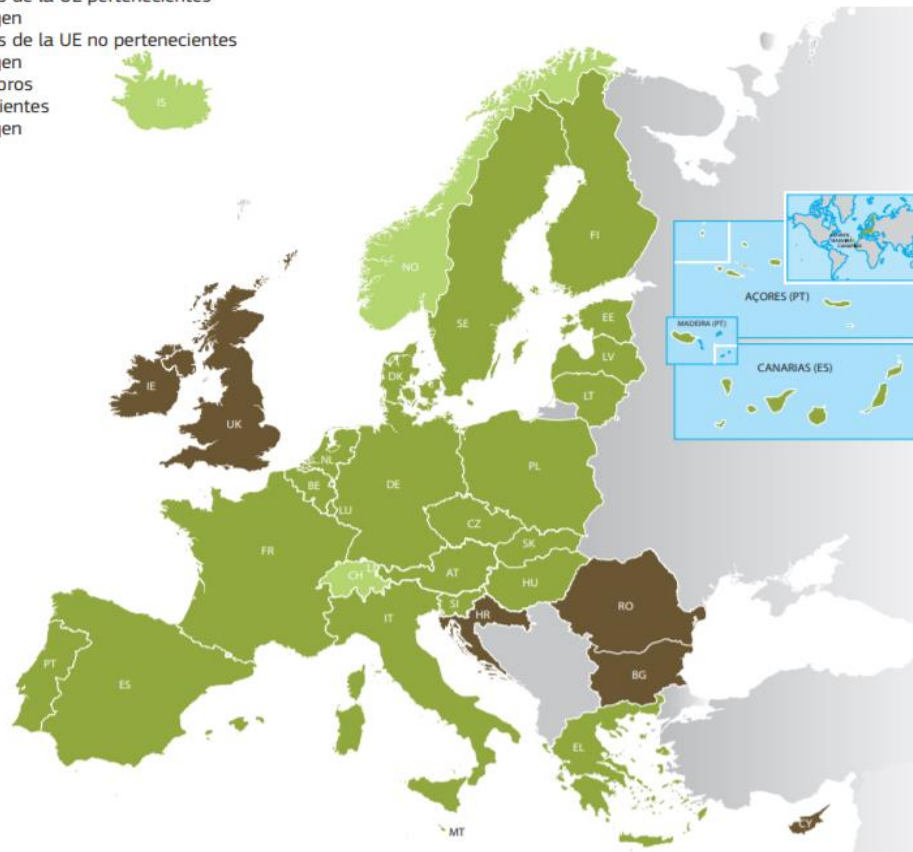
Aquestes són algunes de les exempcions més destacables:

3.6.1 Espai Schengen

El espacio Schengen

- Estados miembros de la UE pertenecientes al espacio Schengen
- Estados miembros de la UE no pertenecientes al espacio Schengen
- Estados no miembros de la UE pertenecientes al espacio Schengen

AT	Austria
BE	Bélgica
BG	Bulgaria
CH	Suiza
CY	Chipre
CZ	Chequia
DE	Alemania
DK	Dinamarca
EE	Estonia
EL	Grecia
ES	Espanya
FI	Finlandia
FR	Francia
HR	Croacia
HU	Hungria
IE	Irlanda
IS	Islandia
IT	Italia
LI	Liechtenstein
LT	Lituania
LU	Luxemburgo
LV	Letonia
MT	Malta
NL	Païses Baixos
NO	Noruega
PL	Polonia
PT	Portugal
RO	Rumania
SE	Suecia
SI	Eslovenia
SK	Eslovaquia
UK	Reino Unido

FONT1. La font superior es tracta d'un mapa polític del continent europeu. De color verd fosc es representen els països membres de la UE que pertanyen a l'Espai Schengen mentre que els que estan pintats de marró també són membres de la UE però no signataris de l'Espai Schengen. Finalment de verd clar es representen els països que no pertanyen a la UE però sí a l'Espai Schengen.

Durant els anys vuitanta del segle passat, es va iniciar un debat sobre el significat del concepte “lliure circulació de persones”. Aquesta polèmica va impulsar la creació d’un espai lliure de fronteres entre aquells països europeus que desitjaven establir la lliure circulació i suprimir els controls a les fronteres nacionals. El resultat va estar la creació del denominat <espai Schengen> el qual garanteix la lliure circulació i estableix una única frontera exterior.

Amb l’objectiu de conciliar dos aspectes com són la llibertat i la seguretat, es van establir mesures compensatòries, les quals milloraven la cooperació dels serveis policials i de seguretat judicial dels països signataris de l’acord. Per aquesta raó es va crear el Sistema d’Informació de Schengen (SIS) amb l’objectiu d’intercanviar dades i informació entre les respectives autoritats nacionals.

El 1995 es va signar el primer acord entre els països fundadors; Països Baixos, Luxemburg, Bèlgica, França i Alemanya. Aquest acord es va incloure al tractat d’Amsterdam i el 1999 es va integrar a la Comissió Europea com una de les deu carteres de treballs (assumptes d’interior i justícia). En l’actualitat els membres que formen part de l’espai Schengen són un total de 26 estats.

En primer lloc trobem els estats que pertanyen a la UE i s’han adherit a l’espai Schengen:

- Països Baixos
- Luxemburg
- Bèlgica
- França
- Alemanya
- Itàlia
- Grècia
- Espanya
- Portugal
- Malta
- Àustria
- Hongria
- Txèquia
- Polònia
- Estònia
- Letònia
- Lituània
- Finlàndia
- Suècia
- Eslovènia
- Eslovàquia
- Dinamarca

Cal destacar que Dinamarca és signatària del pacte i per tant n'és un membre. No obstant això, pot decidir si vol o no aplicar les mesures basades en el títol IV del Tractat de la CE en el marc de la Unió Europea. Aquestes mesures corresponen a les aplicacions del SIS.

En segon lloc formen part de l'espai Schengen els següents països europeus que a diferència dels anteriors no són membres de la UE:

- Noruega
- Islàndia
- Suïssa
- Liechtenstein

Noruega i Islàndia juntament amb Finlàndia, Suècia i Dinamarca són membres de la Unió Nòrdica de Passaports que va incorporar-se a l'espai Schengen el 2000. Per altra banda Liechtenstein i Suïssa van entrar a formar part el 2008 després de la signatura d'un protocol el qual determinava l'estatus d'associat de tots dos països.

En tercer lloc es troben els països de Bulgària, Croàcia, Xipre i Romania. Són les darreres incorporacions a la UE i entraran a formar part de l'espai Schengen un cop compleixin els requisits necessaris.

En últim lloc trobem el Regne Unit i Irlanda que encara ser membres de la UE no són signataris del Pacte Schengen. En el cas del R.U, el 1999 va sol·licitar cooperar en aspectes policials i judicials en matèria penal. Irlanda va seguir els mateixos passos i l'any 2002 va demanar participar en alguns dels aspectes sol·licitats pel Regne Unit.

3.6.2 Espai de Llibertat Seguretat i Justícia (ELSJ)

En aquest àmbit també són exemptes Irlanda, el Regne Unit i Dinamarca.

Per una banda, Irlanda i el Regne Unit disposen d'una opció flexible en l'exclusió de la legislació del ELSJ que inclou tots els assumptes que abans formaven part de la Justícia i Assumptes Interiors (JAI) del Tractat d'Amsterdam. Durant la vigència del JAI tots dos països tenien la possibilitat de decidir si volien o no

incorporar les iniciatives proposades a la seva legislació nacional. Aquest caràcter flexible es manté al protocol nº36 del Tractat de Lisboa.

Pel contrari, Dinamarca protagonitza una exempció molt més rígida. Al Tractat d'Amsterdam es va incloure un protocol que eximia al país de participar en l'àmbit polític de seguretat i llibertat comuna. El 2001 quan va ingressar a l'espai Schengen va haver de considerar-se a excepció, ja que Schengen garanteix un espai de llibertat i seguretat pels països que en formen part. Per això Dinamarca havia d'aplicar les mesures que es dictaminessin en relació a aquest àmbit i el procediment d'adopció adquireix la força d'un tractat internacional.

Malgrat totes les complicacions, el poble danès es va manifestar contrari en modificar l'exempció perquè adquirís un caràcter flexible. Alhora Dinamarca també queda exempta en la política de defensa. A l'acord d'Edimburg celebrat el 1992 es va acordar l'exclusió de Dinamarca de la Unió Europea Occidental, l'encarregada de la defensa. Addicionalment també estipulava la no-participació del país danès en discussions de defensa. El 1997 en un dels protocols del tractat d'Amsterdam es va formalitzar l'exclusió de Dinamarca de la Política Comuna de Seguretat i Defensa (PCSD).

3.6.3 Unió econòmica i monetària

La unió econòmica i monetària és el procés destinat a harmonitzar les polítiques econòmiques i monetàries. Consisteix en tres fases.

- Primera fase (1990 – 1993):
La lliure circulació de capitals entre els països de la U.E
- Segona fase (1994 – 1998)
La coordinació de les polítiques monetàries dels països de la UE i l'augment de la coordinació entre els bancs centrals nacionals.
- Tercera fase (1999 - ?)
La introducció progressiva de l'euro com a moneda única dels estats membres i la responsabilitat del Banc Central Europeu de l'estabilitat de la moneda.

Actualment són dinou els estats membres de la UE que pertanyen a la Unió Econòmica i Monetària (UEM).

Les incorporacions es van succeir per l'ordre següent: l'any 1999 van entrar Països Baixos, Luxemburg, Bèlgica, França, Alemanya, Itàlia, Espanya, Portugal, Àustria, Finlàndia i Irlanda. L'any 2001 es va adherir Grècia i un any després Eslovènia. El 2008 van entrar Malta i Xipre i el 2009 Eslovàquia. Les incorporacions més recents pertanyen a Estònia, Letònia i Lituània el 2011, 2014 i 2015 respectivament.

No obstant això hi ha països membres de la UE que no pertanyen a la <zona euro>. Per una banda trobem Bulgària, Croàcia, Txèquia, Hongria, Polònia i Romania que esperen reunir els requisits necessaris per a una futura adhesió. I per altra banda, es troben Suècia, Dinamarca i Regne Unit. En el primer cas, el de Suècia, s'han celebrat dos referèndums als quals s'han manifestat l'opinió del poble contrària a la incorporació del país a la UEM.

Pel que fa al Regne Unit i a Dinamarca, han optat per no incorporar-se a la UEM. Així ho estableixen als protocols nº15 i 16 respectivament del tractat consultiu de la UE.

*Protocolo nº15*²⁵

RECONOCIENDO que el Reino Unido no estará obligado o comprometido a adoptar el euro sin una decisión por separado a este respecto tomada por su Gobierno y su Parlamento

CONSIDERANDO que el 16 de octubre de 1996 y el 30 de octubre de 1997 el Gobierno del Reino Unido notificó al Consejo su intención de no participar en la tercera fase de la unión económica y monetaria

OBSERVANDO la práctica del Gobierno del Reino Unido de financiar sus necesidades de endeudamiento mediante la venta de deuda al sector privado, HAN CONVENIDO en las siguientes disposiciones [...]

- 1. A menos que el Reino Unido notifique al Consejo su intención de adoptar el euro, no estará obligado a hacerlo.*
- 3. El Reino Unido conservará sus competencias en el ámbito de la política monetaria con arreglo a su legislación nacional.*
- 9. El Reino Unido podrá notificar al Consejo en cualquier momento su intención de adoptar el euro [...]*

²⁵ Protocol número 15 del Tractat Constitutiu de la UE. S'inclou en un anexe a part.

Protocolo nº16²⁶

TENIENDO EN CUENTA que la Constitución danesa contiene disposiciones que pueden suponer la celebración de un referéndum en Dinamarca con anterioridad a que este Estado renuncie a su excepción,

CONSIDERANDO que el 3 de noviembre de 1993 el Gobierno de Dinamarca notificó al Consejo su intención de no participar en la tercera fase de la unión económica y monetaria

HAN CONVENIDO en las siguientes disposiciones, que se incorporarán como anexo al Tratado de la Unión Europea y al Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea:

- 1. Dinamarca disfrutará de una excepción habida cuenta de la notificación hecha por el Gobierno danés al Consejo el 3 de noviembre de 1993 [...]*
- 2. Por lo que atañe a la derogación de la excepción [...] sólo se iniciará a petición de Dinamarca.*
- 3. 3. En caso de derogación de la situación de excepción, dejarán de ser aplicables las disposiciones del presente Protocolo*
- 4.*

3.6.4 Carta dels drets fonamentals

Polònia i el Regne Unit van aconseguir una exclusió parcial de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, inclosa al Tractat de Lisboa. Tots dos països temien les possibles conseqüències que es desencadenarien en el moment en què el document interactués amb la legislació nacional, provocant la intervenció dels tribunals europeus. Per aquesta raó cap dels dos països amplien la competència dels tribunals nacionals al TJ de la UE.

²⁶ Protocol número 16 del Tractat Constitutiu de la UE. S'inclou en una anexe a part.

4. Cessió de sobirania per part dels estats membres a les institucions de la UE

El mètode d'integració europea es caracteritza per dues concepcions: la cooperació entre els estats de la UE i la integració d'aquests en una comunitat supranacional.

L'essència de la cooperació rau de la disposició dels estats a col·laborar amb altres països, mantenint la seva sobirania nacional. Per consegüent s'estableix un vincle entre els estats sobirans en una unió que conserva les estructures nacionals.

Per altra banda, el concepte d'integració trenca amb els esquemes tradicionals dels estats nacionals. La idea tradicional de la sobirania individual i inviolable dona pas a la convicció que per superar les insuficiències produïdes al llarg de la història cal que els estats s'agrupin sota una sobirania comuna i es fusionin en una comunitat supranacional. La UE que en un principi va ser plantejada com un projecte federal, no ha desembocat en una cessió total de sobirania per part dels estats membres. D'acord amb el principi de competència d'atribució, tots els poders que ostenten les institucions europees són determinats als TUE i al TFUE que així mateix es veuen supeditats al control i a la supervisió dels estats membres, de manera que són aquests mateixos els que determinen els àmbits el grau en què són transferits.

Juntament amb aquestes dues estratègies, s'ha posat en marxa la cooperació reforçada, un instrument que permet portar a la pràctica la idea d'integració, una «integració a diferents velocitats». Les disposicions relatives a aquest àmbit s'estableixen a l'article 20 del TUE i el 326 i el 334 del TFUE.

Article 20²⁷

1. Los Estados miembros que deseen instaurar entre sí una cooperación reforzada en el marco de las competencias no exclusivas de la Unión [...] La finalidad de las cooperaciones reforzadas será impulsar los objetivos de la Unión, proteger sus intereses y reforzar su proceso de integración. Las cooperaciones reforzadas estarán abiertas permanentemente a todos los Estados miembros [...]

²⁷ Apartat 1 de l'article 20 del TUE

2. La decisión de autorizar una cooperación reforzada será adoptada por el Consejo como último recurso, cuando haya llegado a la conclusión de que los objetivos perseguidos por dicha cooperación no pueden ser alcanzados en un plazo razonable por la Unión en su conjunto, y a condición de que participen en ella al menos nueve Estados miembros [...]

4. Los actos adoptados en el marco de una cooperación reforzada vincularán únicamente a los Estados miembros participantes. Dichos actos no se considerarán acervo que deban aceptar los Estados candidatos a la adhesión a la Unión.

Així doncs els països disposen de la lliure elecció a l'hora de presentar-se com a candidats per formar part de la UE. Durant els tràmits d'adhesió els estats determinen les competències que transferiran a les institucions europees i posteriorment participaran en les actuacions realitzades a escala europea. La UE que emet actes jurídicament vinculants (reglaments i directives) s'ha de cenyir a les estipulacions contemplades als tractats vigents, on es recullen els acords aprovats. En cas que les actuacions realitzades per les institucions europees s'excedeixin dels límits establerts, els estats membres poden interposar recursos per tal de no aplicar les sentències emeses.

D'aquesta manera la UE garanteix la pau, promou els principis d'unitat i igualtat i concedeix drets i llibertats fonamentals als seus ciutadans. La cessió de sobirania es realitza amb l'objectiu d'aconseguir un bé comú, de consolidar els vincles socials i de mantenir tot el temps que sigui possible una situació estable.

5. Entrevista amb una documentalista de la Unió Europea

En aquest treball s'exposen algunes de les notes bàsiques en relació al concepte de sobirania, s'analitza el funcionament de la Unió Europea i es relaciona amb la cessió que en fan, de sobirania, els estats membres. Ha quedat demostrat que no tots els estats membres estan d'acord en cedir les mateixes competències. Per aquesta raó es produeixen tot un seguit d'exempcions – al treball es mostren les cinc exempcions més rellevants.

Aquestes irregularitats que es manifesten tant en la forma de la Unió com en l'estructura de la unió em van fer plantejar-me molts dubtes en relació a quin era l'objectiu de la UE. Es tractava d'un projecte confederal? Es pretenien coordinar totes les polítiques dels estats membres fins a aconseguir una xarxa de cooperació internacional? Quins van ser els objectius plantejats pels pares fundadors de la UE?

Per aquesta raó vaig posar-me en contacte amb la delegació de la Unió Europea a Barcelona que em va oferir una reunió amb una documentalista de la UE. El dia nou de desembre del 2018 vaig acudir a la reunió amb la Conxi Muñoz qui em va saber reorientar i aclarir alguns d'aquests dubtes. Des de llavors hem continuat en contacte perquè en el cas que se'm plantegessin dubtes pogués acudir a algun especialista.

A banda de la reunió hi va haver professors de l'institut que es van oferir a donar-me un cop de mà. Detalls com la sobirania originària o la funció de Grècia van ser possibles gràcies a la intervenció del Toni Novelles, professor de filosofia, de l'Anna Ortiz, professora de llatí i de la Rocio Rodriguez, professora de llengua catalana que ens va donar un parell de consells per fer més enriquidor lingüísticament el treball.

6. Conclusions

Durant el transcurs d'aquests onze mesos s'han produït moltes novetats en relació al Brexit. També la UE, en constant funcionament, ha seguit el seu transcurs polític i administratiu, de manera que el treball aquí present pot contenir informació errònia en un període curt de temps si la UE realitza modificacions en relació als temes tractats. Per consegüent, les conclusions que oferiré a continuació no són tancades i estan obertes a propostes i canvis.

Començar un treball d'investigació sense una base sòlida m'ha portat moments d'angúnia i de desesperació encara que amb paciència i amb ajut he pogut continuar endavant. És cert que abans de delimitar les parts del treball ja era conscient que no seria un projecte senzill. Amb el pas dels mesos he anat fent modificacions tant a nivell estructural com de continguts de mode que la informació exposada anteriorment no correspon ni molt menys a tot el contingut que s'ha investigat durant el treball.

La primera part del treball tot i que no corresponia al nucli en qüestió m'ha tingut activa tots i cadascun dels mesos en què he estat treballant. I és que existeixen nombroses i extenses teories per explicar el fenomen de la sobirania. Tant és així que de vegades he trobat informació contradictòria i fora del meu abast. Per aquesta raó he inclòs dues teories acceptades i conegudes per gairebé tothom.

La primera de totes, exposada a l'obra Sapiens, fa referència a la revolució agrària que va tenir lloc cap al 10.000 a.C. Aquest esdeveniment va comportar grans canvis a escala social encara que també a nivell econòmic i polític. Una important part de les comunitats nòmades es van dissoldre per constituir societats agràries. Paral·lelament a aquestes comunitats van sorgir representants i elits que vivien a costa dels beneficis d'altres membres i que s'encarregaven de proporcionar seguretat. Aquesta classe social ha anat evolucionat i actualment correspon al que avui dia coneixem com la classe política.

D'aquesta manera es pot extreure la primera conclusió. Els elements que componen la societat són els individus, el territori i el poder, sense el qual no hi hauria una organització factible. És precisament l'equilibri entre aquests elements el que permet que una societat constitueixi un estat.

La segona teoria correspon al Contracte Social. En ella es determina la cessió que realitzen els individus al govern, el qual és dipositari dels drets i les llibertats naturals. Per garantir-los el govern impulsa la creació de normes jurídiques, és a dir, de lleis que en un principi estan orientades al bé comú. Per tant la segona conclusió és que el poder individual (sobirania originària) es transfereix al govern (sobirania nacional) amb l'objectiu de mantenir l'ordre i afavorir la protecció dels membres i les seves respectives riqueses.

Totes aquestes estructures on hi ha una relació consolidada entre individus, govern i estat em fa qüestionar-me si els mateixos estats poden delegar algunes competències en una altra institució. Habitualment les organitzacions internacionals són acords entre països que no cedeixen cap mena de sobirania i per consegüent poden decidir aplicar o no les mesures aprovades per l'organització.

En canvi la Unió Europea suposa una excepció en tota regla. Després de la Segona Guerra Mundial es van començar a fer els primers acords en matèria econòmica i amb el pas del temps les comunitats internacionals europees es van ajuntar donant forma al que actualment és la Unió Europea. Es tracta d'una organització supranacional, això vol dir que les normes jurídiques dictaminades per la UE són d'obligat compliment pels estats membres. No obstant això, si existeixen algunes exempcions que eludeixen estats membres de cedir en algun dels àmbits competencials de la UE.

En conclusió, la UE disposa d'institucions pròpies, de competències que poden ser exclusives, compartides o de suport i emet sentències jurídicament aplicables als estats membres (a excepció d'alguns casos). Per altra banda els estats membres poden decidir si volen o no ser membres de la UE i si és així, també disposen de mecanismes per controlar que les decisions emeses per aquesta organització no ultrapassin els límits establerts.

Com he dit anteriorment aquesta només és una breu pinzellada. Si es vol aprofundir més, és convenient consultar els experts. En aquest treball he realitzat una consulta a una documentalista de la Unió Europea que m'ha oferit fonts d'investigació molt recomanables i que estan incloses a la bibliografia del treball.

7. Relació de fonts documentals

7.1 Bibliografia

7.1.1 Llibres

AGUILERA DE PRAT, C. *Manual de ciencia política*. Madrid: Ed. Tecnos 1996

HARARI, Y. *Sapiens*. Madrid: Ed. Debate, 2018

HOBBS, T. *Leviatán*. Malaga: Ed Alianza, 2018

VARIOS AUTORES. *Código Unión Europea*. Madrid: Ed. La ley 2008

7.1.2 Revistes o diaris

BRUNET, F. "Soberanía europea". Madrid: *El economista* 28/06/2018

GARRIDO, L. "López Garrido derriba los muros entre el derecho constitucional español y el de la Unión Europea". Madrid: *El país* 21/03/2018

FROSINI, V. "Kelsen y las interpretaciones de la soberanía". Madrid: *Revista española de derecho constitucional* 1991

LUENGO, F. "¿Cesión o recuperación de soberanía en Europa? Una cuestión de enfoque". Revista electrónica: *Sin permiso, república y socialismo también para el S.XXI* 09/06/2018

MILIA, G. "Europa cede soberanía para compartir". Mendoza: Los Andes 04/05/2018

WAGNER, F. "La soberanía, esa antigualla". Madrid: *El Mundo* 18/02/2010

7.1.3 Diccionaris i enciclopèdies

Vv. AA. Diccionario de la Real Academia Española. Madrid: Ed. Espasa Libros

Vv. AA. Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona: Ed. Edicions

Vv. AA. Cambridge Essential English Dictionary. Cambridge: Ed. Cambridge

Vv. AA. Le Petit Larousse. Paris: Ed. Larousse

Vv. AA. Le Petit Robert. Paris: Ed. Larousse

7.1.4 Documents jurídics

Constitución Española. Madrid: Ed Boletín oficial del estado 2003

Diari oficial de la UE. *Tractat de la Unió Europea*. 30/03/2010

Diari oficial de la UE. *Tractat de Funcionament de la Unió Europea*. 30/03/2010

Diari oficial de la UE. *Tractat Constitutiu de la CEE*. 13/07/1967

Sentència de 5.2 1963 – Assumpte 26.62

Sentència de 15.7 1964 – Assumpte 6.64

7.1.5 Documents d'investigació

ARRIOLA, J. Universidad ORT Uruguay. “Auntes sobre los antecedentes antiguos y medievales del concepto moderno de soberanía”. 2012

DAROS, W.R. “Los derechos naturales y civiles y la educación”. ¿?

GONZALEZ, J. “La cuestión de la soberanía en la historia del constitucionalismo español” ¿?

FROSINI, V. Revista española de derecho constitucional “Kelsen y las interpretaciones de la soberanía” 1991

MARINHO, L. “El acta única y la Unió Europea. Una nueva soberanía. ¿?

MORENO GARCÍA, F. “La concepción y el concepto de soberanía” 02/05/2008

TUBERT I CASALS, P. Universitat de Girona “Notes bàsiques sobre els conceptes nació i sobirania”. 2015

Vv. AA. El ABC del Derecho de la Unión Europea 24/11/2018

7.2 Webgrafia

WIKIPEDIA, 29/06/2018

<https://es.wikipedia.org/wiki/Soberanía>

FORO EUROPEA CIUDADANA 20/10/2018

<https://www.europaciudadana.org/las-excepciones-al-cumplimiento-de-los-tratados-comunitarios-opt-outs-y-opt-ins/>

UNIÓ EUROPEA 18/03/2018

https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_es#28members

UNIÓ EUROPEA 02/04/18

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_es

UNIÓ EUROPEA 12/05/2018

https://europa.eu/european-union/eu-law/decision-making/procedures_es

UNIÓ EUROPEA 14/06/2018

https://europa.eu/european-union/law/treaties_es

UNIÓ EUROPEA 02/07/2018

https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_es

UNIÓ EUROPEA 10/10/2018

https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html?locale=es

UNIÓ EUROPEA 08/11/2018

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ai0020&from=ES>

UNIÓ EUROPEA 20/11/18

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l33020&from=ES>

UNIÓ EUROPEA 02/12/2018

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ec0015&from=ES>

UNIÓ EUROPEA 10/12/18

<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lq=es#q1>

UNIÓ EUROPEA 11/12/2018

https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html?locale=es

OREANA, G. Medium 05/07/2018

<https://medium.com/@diazlawyer24/la-soberan%C3%ADa-y-la-revoluci%C3%B3n-francesa-31476e3b0491>

Annex:

Llista d'abreviacions de la Unió Europea:

BCE.....	Banc Central Europeu
BEI	Banc Europeu d'Inversions
CE	Comunitat Europea
CECA	Comunitat Europea del Carbó i l'hacer
CEDH	Conveni Europeu dels Drets Humans
CEE	Comunitat Econòmica Europea
CEEA	Comunitat Europea de l'Energia Atòmica
ELSJ	Espai de Llibertat Seguretat i Justícia
JAI	Justícia i Assumptes Interiors
OCDE	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
OECE	Organització Europea de Cooperació Econòmica ²⁸
OSCE	Organització per a la Seguretat i Cooperació Europea
OTAN	Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
PCSD	Política Comuna de Seguretat i Defensa
SEBC.....	Sistema Europeu de Bancs Centrals
TFUE	Tractat de Funcionament de la Unió Europea
TG	Tribunal General
TJ	Tribunal de Justícia
TUE	Tractat de la Unió Europea
UE.....	Unió Europea
UEM	Unió Econòmica i Monetària
UEO	Unió Europea Occidental

²⁸La OECE es va transformar en la OCDE